

Vit, Fólkið í Føroyum og Oljuprísurin

Føroyar eru uttan iva tað landið í heiminum, sum er mest bundið av oljuinnflutningi – bæði til okkara skipaflota, streymframleiðslu og hita. Skilafólk hava staðiliga ávarað um hækkandi oljuprísir og sum okkum føroyingum líkt, hevur man onki gjørt frá føroyskari almennari síðu fyri at royna at bøta um støðuna, skrivur Johan Mortensen, vinnulívsmaður, í hesari kronikkini

Kronikk

Johan Mortensen
vinnulívsmaður

Fyri sløkum 8 ára síðani var ovasti stjórin hjá einum bretskum oljufelag á vitjan í Føroyum. Oljuprísurin tá var um 7 dollars og segði hesin stjórin við sannføring at eftir hansara meting fór prísurin ongantið yvir 10 dollars aftur! Í 2004 avgjórði OPEC at halda eina príslegu uppá 28-30 dollars, heimurin ógvaðist yvir henda høga prís. Síðani er prísurin bara hæðkaður; ífjór fór hann fyrri fyrstu ferð yvir 100 dollars, ringt at skilja tá tað í meðal ídag kostar 8 dollars at fáa eina tunnu av olju upp úr Norðursjónum.

Ikki eru menn samdir um núverandi høgi prísurin burturav skyldast størri tørv enn tann globala oljuframleiðslan kann nøkta ella hvussu stóra ávirkan tann eirindarleysa spekulatióin av iløgufeløgum, hedge fonds osfrs., í futures og líknandi sum noyðir prísir uppá á eitt óveruliga høgt støði. Lági dollarkursurin ger heldur ikki støðuna betri.

Lastin á einum tangaskipi leverður ídag ofta "handlað" upp til einar 100 ferðir áðrenn hon kemur fram til endaliga keyparan. Indien og Kina eru millum størstu oljunýtarnir ídag, men har stuðlar stjórnirnar oljuprísir so at brukarin hevur ikki merkt nakra serliga øking í prísinum. OPEC sigur at ongin mangel er uppá olju og at G8 londini fáa meira í landskassarnar av oljuavgjöldum enn OPEC framleiðararnir fáa fyri oljuna. Bretland hevur 57 % í avgjöldum so nakað er um hetta.

Føroya er uttan iva tað landið í heiminum sum er mest bundið av oljuinnflutningi bæði til okkara

skipaflota, streymframleiðslu og hita. Í ár fara vit fyrri at innflyta fyrri væl yvir eina milliard í olju og oljuúrdráttum og fer hetta at økja munandi um hallið á gjaldsjavnaðinum.

Skilafólk hava staðiliga ávarað um hæðkandi oljuprísir og okkum føroyingum líkt hevur man onki gjørt frá føroyskari almennari síðu fyri at royna at bøta um støðuna. Flestu lond hava eina almenna oljugoymslu liggjandi sum er helmingurin av hvat landið nýtir uppá ársbasis og sum so verður nýtt at taka til tá sveiggini koma.

Vit hava tvey privat feløg sum standa fyrri meginpartinum

av okkara oljuinnflutningi. Ikki ber til at siga hvussu nogv hesi feløg keypa á long terms avtalu og hvussu nogv verður keypt á spot marknaðinum til hægsta dagspris, men sjálvandi verða hesin feløg rikin á kommersiellum støði.

Tað er harafturímóti undrunarvert at almenna Føroyar ikki luttaka aktivt í innkeypi av olju og undanfarna Landsstýri átti at hava tikið stig til hetta tá ógvusliga prísøkingin byrjaði og sjálvandi átti Strandferðslan og Vaktar og Bjarginartænastan at hava keypt olju niðurfyrri.

Hví roynir Landsstýri td ikki at tengja keyp av ráolju úr

Ruslandi uppá okkara avtalu um svartkjaft við henda heimsins størsta framleiðara av olju. Grønland td., hevur fingið gott samband við Venezuela og keypir olju beinleiðis har til góðar prísir.

Eg vænti at í 2009 fara vit at siggja prísar umleið 200 dollar og heimsins størsta gassfelag Gazprom segði fyrr í vikuni at teir vænta at oljan skal heilt uppá 250 dollars tunnuna áðrenn marknaðurin aftur fer at stabilisera seg og nytlan minkar. Her er kanska tikið ríviliga til.

Men úrslitið av einum prísi uml., 200 usd er ein vanlagna fyrri heimsbúskapin og dugur fáur at meta um tann

búskaparlaga ruðuleikan og ógvusligu fylgjurnar fyrri tey tilafturskomnu londini.

Stór ferð er sett á grøna og alternativa orku men radikalar broytingar verða ikki gjørdar eftir einum degi. Allir matvørur fara at dyrka ógvusligt. Inflation og stagflation fara at vaksa. Altjóðagerðin fer at minka og vit fara at siggja eina regionalisering istaðin. Ferðing og ferðamannavinna fer at minka í stórum. Heimspolitisk koma vit at siggja at olju lond sum Iran, Venezuela, Rusland og Saudi Arabia fara a seta dagsskránna. Vit fara at siggja ótespuligan hjálandapolitik koma fyrri seg aftur og kanska serliga fer Kina at gera vart við sí Afrika. Demokrati, manna og kvinnurættindi fara at verða sett nogv ár aftur í tíðina og vit fara uttan iva at siggja enn fleiri lokal kríggj taka seg upp.

Eg skal ikki her fara at spekulera upp á fylgjurnar fyrri Føroyar við nevndu príslegu, tað mugu flestu sjálvi kunna meta um.

Haraftur ímóti mugu Landsstýri og vinnulív nú beinavegin at taka hendur saman og leggja eina kós hvussu vit sum frægast hóra undan við núverandi oljuprísir uppá 125-140 dollars. Ikki slepst undan at stuðla okkara høvuðsvinnu so ella so. Frakland td; stuðlar nú aktivt fiskivinnuni og í USA samdist stjórnin í farnu viku um at lata 100 billion dollars í skattalæðkan fyrri at stabilisera forbrúkarmarknaðin. At trúgva at vit í Føroyum sleppa snikkaleysir við at sita hendur í favn og tosa um fríar marknaðarkreftir er ábyrgdarleyst.

Líka ábyrgdarleyst og átaluvvert er ørvitistosi um at okkara búskapur er so sterkur at vit meira ella minni klára okkum uttan fiskivinnuna.